

Cetatea Cavalerilor

Fondator Col. r. Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Cel mai mare secret din viața Regelui Mihai

Adrian PĂTRUȘCĂ¹

Probabil că cea mai mare dintre taine este Telegrama de la „Stockholm”, prin care Moscova anunța în dimineața lui 23 august 1944 că e gata să încheie un armistițiu cu Mareșalul Antonescu. Cu toate acestea, Antonescu a fost arestat, iar sovieticii au intrat pe teritoriul României, fără nici un acord scris.

Dr. Constantin Corneanu

Un interviu incendiar cu istoricul dr. Constantin Corneanu:

- Ca urmare a evenimentelor de la Viena, din 30 august 1940, precum și a mutațiilor de ordin geopolitic și geostrategic, în România s-a produs, la 4 septembrie 1940, o gravă criză de stat soldată, la 6 septembrie 1940, cu abdicarea Regelui Carol al II-lea, care l-a chemat pe generalul Ion Antonescu pentru a-l informa că renunță la tron în favoarea fiului său Mihai, acordând depline puteri în stat prim-ministrului care își asuma și titlul de „Conducător al Statului”.

- *Antonescu vedea Casa Regală drept o soluție politică după război. Ce puteri avea Regele în fața Mareșalului?*

- Generalul Ion Antonescu a crezut în rolul mesianic al Conducătorului într-un stat, fiind convins că „Statul a avut în toate unghiurile pământului și va avea în toate timpurile valoarea aceluia care, trecător, conduce”.

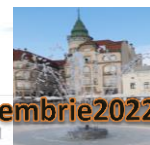
Schimbând formula de jurământ a Regelui Mihai I („Jur credință națiunii române. Jur să păzesc cu sfințenie legile statului. Jur să păzesc și să apăr ființa statului și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu”), generalul Ion Antonescu dorea să sublinieze că pe viitor națiunea va trece întotdeauna înaintea Regelui.

În discursul ținut, la 7 septembrie 1940, în ședința Consiliului de Miniștri, generalul Ion Antonescu a ținut să precizeze că „nimeni nu va trece prin fața Palatului decât ca să se închine în fața unui simbol”, iar Regele va rămâne numai un simbol și nu are dreptul să se amestece în conducerea Statului, indiferent de capacitatea acestuia.

Generalul Ion Antonescu dorea să păstreze Casa Regală a României în afara treburilor politice ale statului, în acele clipe de grea cumpănă, cu speranța că va putea fi o soluție politică în vremurile de după război. Vremuri pe care nimeni nu le putea bănuși, în acele clipe, cum vor arăta.

- *A acceptat Casa Regală acest „aranjament”?*

¹ Adrian Pătrușcă și-a început cariera de jurnalist în presa română post-decembristă la publicația *Dreptatea*, apoi a fost Redactor Șef al ziarului ZIUA, care a devenit sub conducerea sa de mai bine de un deceniu unul dintre cele mai puternice cotidiene din România, orientat spre dreapta conservatoare, iar ulterior, timp de 10 ani, a lucrat ca senior editor și editorialist al prestigiosului cotidian Evenimentul Zilei și al revistei Evenimentul Istoric. Începând de la 1 iulie 2021 este Directorul Editorial al ActiveNews.

- Jurnalul de război al Mareșalului Ion Antonescu relevă numeroase întâlniri (mic-dejun sau prânz) între Conducătorul Statului român și soția sa, pe de-o parte, precum și Regele Mihai I și Regina-Mamă Elena pe parcursul războiului, în afara vizitelor pe front și la acțiunile protocolare impuse de rațiunile de stat.

Până la intrarea Regelui Mihai I în opoziție discretă față de Antonescu, relațiile au fost extrem de protocolare și amiabile. La 22 iunie 1941, Regele Mihai I a adresat o telegramă de felicitare generalului Ion Antonescu prilejuită de trecerea Prutului și intrarea în războiul împotriva Uniunii Sovietice. O telegramă de felicitare a fost trimisă Conducătorului Statului român și cu ocazia trecerii Nistrului în iulie 1941.

Trecerea Nistrului a urmărit să împiedice reînvierea "Ucrainei Mari". Deci Antonescu a avut acordul Regelui atât în ceea ce privește războiul împotriva Uniunii Sovietice, cât și a trecerii Nistrului.

- *Ce a motivat, totuși trecerea Nistrului?*

- Necesitățile operative generate de rezistența Armatei Roșii, exigențele războiului de coaliție și schimbarea direcției de înaintare a Grupului de Armate "Sud" reprezintă câteva dintre motivele care au impus luarea uneia dintre cele mai contestate decizii din istoria modernă a românilor. Marea dezbatere asupra trecerii Nistrului și-a inutilității războiului împotriva Uniunii Sovietice a fost "discret" alimentată de serviciul de spionaj și propagandă britanic, cu efecte asupra interesului național major.

Protecția celor doi lideri, respectiv Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, împotriva germanilor și-a aplicării regulilor războiului, s-a făcut din înalte rațiuni de stat care au impus o astfel de conduită Mareșalului Ion Antonescu.

Trecerea Prutului, la 22 iunie 1941, a reprezentat o chestiune de demnitate națională, rănită de evenimentele din 26-28 iunie 1940, iar trecerea Nistrului a avut drept obiectiv, dincolo de chestiunea războiului de coaliție, a soluționării "problemei ruse" sau a necesităților militare imediate, eliminarea unei uriașe primejdii geopolitice: Ucraina Mare, dornică de reînviere cu sprijinul celui de al III-lea Reich. Regele Mihai I nu s-a împotrivit trecerii Nistrului și nici nu avea cum să influențeze evoluția evenimentelor politico-militare din acele clipe.

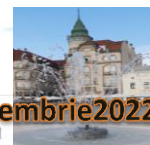
- *Regina Mamă l-a orientat pe Rege împotriva nemților. Când s-au stricat relațiile dintre Regele Mihai și Antonescu?*

- O sinteză informativă a Serviciului Special de Informații (SSI) din ianuarie 1944 sublinia faptul că primele rapoarte comune, evidente, ale Regelui Mihai I cu opoziția anti-antonesciană datează din 24 ianuarie 1942, când sub înrâurirea Reginei, anglofilă prin educație și relațiile de familie, spiritul Regelui a fost, treptat, format împotriva așa-numitei dominații germane. Conducerea celor două grupări de opoziție (PNȚ și PNL) a decis să încerce atragerea Casei Regale în conspirația împotriva Conducătorului Statului cu ocazia serbării Ordinului Ferdinand, din 24 ianuarie 1942.

Ion Mihalache, dr. Nicolae Lupu și dr. Constantin Angelescu, în calitate de emisari ai opoziției, se vor întoarce entuziasmați de la Palatul Regal, deoarece Regele Mihai I și Regina Mamă Elena erau definitiv câștigați pentru teza opoziției. Regele era formal capul oștirii și complotiștii năzuiau că Armata va fi atrasă, astfel, de partea opoziției anti-antonesciene aflată în relații secrete cu Aliații Occidentali. Regele se gândea la un puci contra lui Antonescu încă din 1943. Regele Mihai I va fi convins, astfel, că numai o înțelegere cu Aliații Occidentali ar putea să pună stavilă unei expansiuni sovietice și că numai o asemenea politică poate menține statul român și monarhia. În cursul unei convorbiri cu un agent secret britanic ("dl. House"), jurnalist la Allied News Papers și aflat în drum spre Turcia, desfășurată la Palatul Regal din București, la 26 noiembrie 1943, Regele Mihai I a cântărit posibilitățile de reușită ale unui puci.

Perspectiva ca monarhia și regimul partidelor democratice să aibă soarta regimului mussolinian, în condițiile tergiversării încheierii armistițiului și ale formării unui guvern comunist în Moldova ocupată de Armata Roșie, a generat ample discuții în Consiliul de Coroană din 3 mai 1944. Participanții la acest Consiliu de Coroană aveau să conchidă că nu numai Aliații, dar însăși opinia publică română va putea susține cu drept cuvânt că opoziția democratică, prin inactivitatea ei, s-a dovedit neputincioasă, astfel încât poporul român va fi înclinat în mod natural să-și îndrepte privirea către noi forme de organizare politică și socială.

Dintr-o asemenea perspectivă se poate înțelege graba cu care Regele Mihai I și opoziția condusă de Iuliu Maniu s-au angrenat în acțiunea de răsturnare a regimului antonescian. Regele Mihai I a aprobat, la 15 iunie 1944, planul de înlăturare prin forță, iar arestarea Mareșalului figura în planul de acțiune numai ca o soluție de ultimă instanță, deoarece Conducătorul Statului trebuia determinat să realizeze

scoaterea României din război. Regele nu putea împiedica crimele împotriva evreilor, dar nici nu a protestat.

- *Ce putea face Regele pentru a se opune crimelor împotriva evreilor?*

- Regele Mihai I nu a avut nici o implicare în elaborarea și punerea în aplicare a legislației antievreiești, precum și a cortegiului de suferințe ce a urmat pentru populația evreiască. Dar nici nu s-au înregistrat proteste oficiale ale acestuia în favoarea evreilor și a atenuării suferințelor acestei populații. Casa Regală a României a fost ținută departe de deciziile politico-militare din statul român. Pamfil Șeicaru, care nu l-a simpatizat deloc pe Rege, dar și Ronald D. Bachman, în cartea sa "Romania: A Country Study", afirmă că actul de la 23 august a grăbit înaintarea sovieticilor spre centrul Europei în detrimentul anglo-americanilor.

- *Drept urmare, Regele nu ar fi fost invitat niciodată să participe la ceremoniile de 9 mai din vreo țară vestică. Este adevărat?*

- Progresele realizate de trupele anglo-americane în Bătălia Franței, în august 1944, creau posibilitatea ca blindatele aliate să atingă, până la venirea iernii, frontiera Germaniei, timp în care trupele sovietice se vor fi oprit în fața Varșoviei și pe frontul românesc. Moscova acceptase condițiile de armistițiu ale lui Antonescu. Având posibilitatea să ocupe mai repede și mai mult din teritoriul Germaniei, putea fi pus sub semnul întrebării acordul sovieto-britanic de împărțire a sferelor de influență, din 12 iunie 1944, premergător celui din octombrie 1944 de la Moscova, și care urma să expire în curând, iar șansa de a fi reînnoit scădea considerabil.

În timp ce Alianții Occidentali începuseră "cursele pentru Berlin", sovieticii care se pregăteau pentru asaltul final spre linia fortificată Focșani-Nămoloasa-Brăila, fără a fi convinși că o vor străpunge, aveau nevoie de o decizie politică majoră care trebuia să însoțească viitoarele acțiuni militare de pe frontul românesc, astfel încât dezavantajul care se prefigura ca urmare a succeselor aliate din Vest să fie transformat în avantaj.

Aceste evenimente politice și militare, precum și interesele de ordin strategic și politic au determinat, în opinia mea, guvernul de la Moscova să accepte în totalitate cererile Mareșalului Ion Antonescu vizând un armistițiu politico-militar pe frontul din Moldova.

- *Există dovezi sau măcar indicii că Moscova era gata să semneze un armistițiu cu Antonescu?*

- Controversele privind acest accept al Moscovei sunt alimentate de misterul care dăinuie asupra recepționării "telegramei de la Stockholm".

Misterul "Telegramei de la Stockholm".

-După opinia mea, telegrama de la Moscova (via Stockholm) a fost recepționată în dimineața zilei de 23 august 1944. O dovadă că aceasta a sosit ne este oferită de conținutul stenogramei ședinței Consiliului de Miniștri, din 15-16 septembrie 1944, în care se inserează poziția lui Iuliu Maniu privitoare la armistițiul românesc.

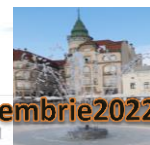
("Am văzut eu, dl. Buzuști are textul, și vă puteți închipui în ce situație ajungem noi, guvernul acesta, regimul acesta și, în special, noi care am lucrat efectiv la pregătirea acestui armistițiu, când ni se va pune în față, mâine-poimâine, faptul că lui Antonescu i s-a promis de către dl. Molotov o zonă neutră pe care noi nu o avem. Pentru care motiv nu interesează, vă puteți închipui în ce situație rămânem noi.

Deci, trebuie să constatăm, numai de cânt, că noi între condițiile pe care le avem prin armistițiu, era și punctul precis stabilit, că tot ce s-a discutat va fi respectat în armistițiul pe care noi îl vom încheia. Domnul ministru Buzuști citește textul telegramei conținând acest punct de vedere, privitor la recunoașterea zonei libere").

- *Ce s-a ales de telegrama cu pricina?*

- Originalul telegramei de la Stockholm nu a putut fi descoperit în arhivele românești, deoarece cei care au interceptat telegrama, respectiv membri ai opoziției politice, au sustras-o și, mai apoi cred că au distrus-o. Telegrama nu a fost depistată nici în arhivele sovietice, iar tăcerea istoriografiei sovietice, mai apoi ruse, față de acest moment delicat din evoluția unei mari puteri către statutul de superputere amplifică misterul din jurul acestui delicat moment istoric.

Sovieticii au căutat să obțină, după 23 august 1944, originalul telegramei din 19 iulie 1877, prin care Marele Duce Nicolae al Rusiei solicita principelui Carol al României ajutorul trupelor române în campania din Balcani, astfel încât este greu de crezut că nu au încercat să găsească, pentru a ascunde sau a distruge, și originalul faimoasei telegrame din 23 august 1944. 23 august: "cea mai mare eroare politico-militară din istoria României"

- *A pierdut România din cauza orgoliilor opoziției?*

- Membrii conjurației erau ferm convinși că meritul schimbării trebuia să le revină lor, s-au precipitat și astfel au pierdut "cartea" pe care Mareșalul "o juca". Sovieticii au profitat de această situație, generată de ambiții și orgolii nemăsurate, pentru a ocupa România și a nu-și respecta, mai apoi, angajamentele luate.

Opoziția a manifestat o grabă suspectă în a-l determina pe Regele Mihai I la actul demiterii și arestării Mareșalului Ion Antonescu, iar acțiunea lor din ziua de 23 august 1944 a fost o lovitură de stat, care a căpătat aspectul unui act legal datorită prevederilor Decretului-lege nr. 3.071 din 7 septembrie 1940.

- *Gestul de la 23 august 1944 a fost o greșeală?*

- Evenimentele petrecute la Palatul Regal din București, în după-amiaza zilei de 23 august 1944, au fost generate de inexacta cunoaștere și apreciere a situației politico-militare internaționale și de pe frontul Moldovei, de graba nejustificată a Regelui Mihai I, de antipatii și orgolii, iar consecințele au fost teribile, România urcând calvarul capitulării fără condiții. Decizia luată la 23 august 1944 reprezintă, după opinia mea, cea mai mare eroare politico-militară, din istoria României, cu consecințele de-acum binecunoscute.

- *Nu este o apreciere prea aspră?*

- Nu. Conjurația politicianilor de la București, defetismul unor înalți comandanți militari de pe front, trădarea, incapacitatea de comandă și inițiativă în luptă a unor conducători militari, frica de răspundere, erorile de ordin strategic ale aliatului german și nu în ultimul rând inamicul, aveau să contribuie la pierderea Bătăliei Moldovei (19-23 august 1944) și, implicit, a "Bătăliei pentru Armistițiu".

În urma actului de la 23 August 1944, România a oferit un avantaj inimaginabil, în marele joc al geopoliticii mondiale, pentru liderii de la Moscova, și va deveni țara care a favorizat, în mod substanțial, înaintarea Armatei Roșii spre Sud-Estul și Centrul Europei, creându-se, astfel, condițiile pentru instaurarea "regimurilor de democrație populară".